

[K] **DE HERALDIEKE DANS VAN JOB SMEETS
EN NYNKE TYNAGEL.
DESIGNCOLLECTIEF STUDIO JOB
IN HET GRONINGER MUSEUM**

In de perskamer van het kabinet van de Europese Raad, waar president van Europa Herman Van Rompuy met internationale regeringsleiders op de foto gaat, heeft – voordat het naar Miami verhuisde – *Piece for Peace* gestaan, een één meter hoge kristallen koffiepote op een bronzen voet die op een even hoge rozenhouten sokkel staat. Op het deksel zie je een hand die het vredesteekje maakt. Het beeld is ontworpen door Studio Job en uitgevoerd door de Belgische kristalproducent Val Saint Lambert. Koffiepotten duiken regelmatig op bij Studio Job, in kristal, in porselein en zelfs in roestig metaal. Koffie is voor het designbureau het zinnebeeld van harmonie en vrede.

Studio Job is het ontwerplabel van het Belgisch-Nederlandse duo Job Smeets (1970) en Nynke Tynagel (1977). Beiden zijn afgestudeerd aan de Eindhovense Design Academy, Job in 1996 in 3D ontwerp en Nynke in 2000 als communicatief ontwerper. Studio Job is met een galerie in Antwerpen gevestigd en heeft een werkplaats in Breda. En sinds 2011 is er ook een Studio Job Huis in het Nederlandse Bergeijk.

Al in 2001 tonen ze werk op het meubelsalon in Milaan, onder meer hun eerste serie *Elements*: kleine gebruiksobjecten, kinderspeelgoed en zitelementen van kunststof die met hun stripachtige en cartooneske karakter een gemodelleerde fantasiewereld openbaren. Dit soort werk tonen ze datzelfde jaar ook in de groepsexpositie *Stroomversnelling* in het Groninger Museum. Een van de werken is *Excavator*, een graafmachine van hout en papier-maché, voorzien van witte, gele en bruine vlakken in grijze, grafische contouren, die door het museum is gekocht. In 2002 komen ze opnieuw met een stripachtige show van zwarte objecten en figuren in hetzelfde materiaal. Pronkstuk van deze serie is een middeleeuws kanon dat later eveneens bij de collectie van het Groninger Museum wordt gevoegd. In 2007 opent in Eindhoven het Design Huis met *Bold*, een expositie van het werk van Studio Job door de Amerikaan Mark Wilson, de conservator eigentijdse kunst van het Groninger Museum. Hij toont er veertig werken met opnieuw de serie *Elements*, de *Excavator*, een metalen ensemble met als titel *Rock Furniture*, de serie *Biscuit Gold* en de bronzen series *Craft* en *Homework*. Het Groninger Museum heeft al langer een oog voor eigentijdse toegepaste kunst, vooral als die op de grens van autonomie en toepassing balanceert. Al snel verzoekt Wilson

Studio Job, *Rock Furniture*, 2004, Foto A. Meewis / © Groninger Museum.

Studio Job, *Oxidized*, 2003, gepolijst en gepatineerd brons, glas, mechanisch uurwerk, kaarsen,
Foto Robert Kot / © Groninger Museum.

het duo Smeets-Tynagel objecten voor het Groninger Museum te maken. Dat werk, aangevuld met andere series, is er nu tot 4 maart 2012 te zien.

Het verhalende design van Studio Job roept vragen op. Het vormt een sculpturale rijkdom, postamenten met daarop een theepot van verzilverd mozaïek, een kandelaar, een schaal (*Silverware*, 2000), kristallijnen metalen stoelen (*Rock Furniture*, 2004) of een roestig gietijzeren stilleven van grote schalen en kannen, een koffiepot en een kandelaar met tussen het bruin één witte kaars (*The Last Supper (Gospel)*, 2009). Steeds herkennen we het dagelijkse om ons heen, objecten en gewoonten die tot onze herinnering behoren, uitgegroot in glanzende materialen of gewoon in roest, hout of papier maché. Terwijl je bij design normaal gezien kijkt naar de relatie vorm-functie en naar de ergonomische waarde, ben je bij Studio Job geneigd de objecten als unieke vormen te beschouwen en hun voorstelling, aangespoord door de rijke decoraties, als betekenisvol te zien.

Lidewij Edelkoort, oud-voorzitter van het college van bestuur van de Eindhovense Design Academy, beschrijft beide ontwerpers als in een dans waarbij

de feeëriekke Nynke, “*the cool perfect archetypal princess*”, wordt omgeven door Job, die om haar heen danst als een “*exaggerated and talkative fool*” en steeds weer om haar aandacht vraagt. Hij is eindeloos creatief en kan alles aan, maar zij is het bindende personage. Ze controleert het visuele idioom en regisseert de dansvoorstelling tot een verhaal waarin ze ons leidt naar een imaginaire wereld vol versiering in een middeleeuws kasteel. In de series *Post Craft* (2002) en *Oxidized* (2003), die ze in opdracht van het Groninger Museum maken, brengen ze dit voor het eerst tot uiting.

Oxidized bestaat uit zes gepatineerde bronzen bouwsels vol groene kitscherige emblemen op hardhouten sokkels. Er heerst dreiging. Een zwaard kleeft in een rots waaronder een gebouw staat, met een klok en een loggia van kanonslopen in plaats van zuilen. Een ander beeld is een vaas die bestaat uit een buste met een hoofd, een uniform, een zonnebril en een militaire pet. In plaats van het normale koord hangt er een ketting over de linkerschouder. En er staat een *centrepiece* versierd met kwasten, salamanders en een hert. Aan de muur

Studio Job, *Farm*, 2008, gepolijst en gepatineerd brons, Indisch palissander, glas, leer, elektriciteit en messing, Foto Robert Kot / © Stichting Zuiderzeemuseum, Enkhuizen.

hangen, als van goud, gepolijste bronzen wapens, een dubbele strijdbijl en een zwaard, symbool van macht en koopkracht van de krijgsheer. Alleen in het centraal gelegen kasteel met op elke hoek een kaars heerst rust. Voor de sfeer en decoraties van deze wereld hebben Tynagel en Smeets kastelen bezocht in Versailles, Potsdam (Sanssouci) en Beieren (Neuschwanstein). Met deze overdadige versiering wil Studio Job de symptomen van de tijd waarin we leven tot uitdrukking brengen, de verwarring en de tegenstrijdigheid, de wegebbende scheidslijn tussen goed en kwaad, angst, hoop, onbehagen en een gevoel van nep, decadentie en verstikking. Als in het Bijbelse boek van Job kan het hert de salamanders niet ontwijken. De buste lijkt van een dictator te zijn en de vraag of het kasteel wel veilig is, dringt zich op.

Sinds 800 voor Christus, het einde van de bronstijd, komt brons in gebruiksvoorwerpen niet meer voor en is het uitsluitend nog in de bouw- en beeldhouwkunst gebruikt. Ook hierin doorbreekt Studio Job de grens tussen design en beeldende kunst. Terwijl gebruiksvoorwerpen doorgaans voor massaproductie worden ontworpen, zijn de bronzen

series van Job in oplage beperkt of zelfs eenmalig, zoals de serie *Oxidized*, door het gebruik van de verlorenwasmethode (*cire perdue*), waarbij de was uit de mal gesmolten wordt en zo een ruimte achterlaat waarin slechts één keer brons kan worden gegoten.

Terwijl brons het traditionele materiaal was voor standbeelden, poorten, kanonnen en klokken, gebruikt Studio Job het steeds meer voor de monumenten van ons dagelijkse bestaan. Bronzen dienste van popart, een verbinding van het exclusieve en het banale die je ook vindt in het werk van Jeff Koons, Rob Scholte en Damien Hirst. In de serie *Containers* (2000) zijn het nog echte bronzen, grote archaische potten, kannen en helmen in de vorm van een sculptuur. Ook in de serie *Craft* (2001) gaan ze in op die monumentale uitstraling van het brons, alleen is het tijdperk verschoven. De objecten zijn niet langer abstract en archaisch, maar tonen herinneringen aan de industriële revolutie. Het zijn beelden gelieerd aan grootse machines, arbeid en ambacht uit de negentiende eeuw. In de serie *Homework* uit 2007 zijn de voorwerpen (een koffiepot, een standaard met pullen, een stapel

pannen, een kolenkit, een lantaarn) fors en uiterst feitelijk en glanzend afgewerkt. Over het brons in deze reeksen schrijft Mark Wilson: "Natuurlijk heeft het materiaal zijn eigen gewichtigheid en densiteit, maar in combinatie met een ironische inhoud, creëert het tegelijk een uiterst serieus en een serieus onnozel gevoel." Opvallend is dat het brons een groeiende volmaaktheid krijgt naarmate de traditionele huiselijke vormen toenemen.

Na *Craft* verschijnt in 2002 de serie *Post Craft*, overgrote aardse beelden van zwart gepatineerd brons waarin een nieuwe maatschappij van rijke machtige ridders lijkt te zijn aangetreden. In de serie *Robber Baron* uit 2008, een groep allegorische meubels, zien we eveneens de weelde die onze maatschappij beheerst: tafelpoten van glimmend brons, het gebruik van bladgoud en heel wat ambachtelijke arbeidsuren die aan de werken zijn besteed. De serie bestaat uit bronzen monumenten die de paraferalia van de rijkdom tonen (zoals een brandkast) en ook haar decor: de Sint-Pietersbasiliek in Rome, het Empire State Building in New York en de AEG-fabriek van Peter Behrens in Berlijn. Maar de brandkast heeft een clownskop, een tafel is te klein en in versierende reliëfs zie je rokende schoorstenen, gasmaskers, het symbool van kernenergie, tanks, kanonnen, gevechtsvliegtuigen: symbolen van destructie. Nochtans biedt de iconografie een uitweg, er gloort hoop in de vorm van een rond zaagblad, het symbool van de furie die vernietigt en tegelijk wederopstanding biedt.

Voor die comeback doet Studio Job een beroep op de katholieke visualisering van het heil. *The Gospel* (2009) is een installatie die bestaat uit een rond plateau met een immens servies van roestbruin gietijzer en twee gebrandschilderde ramen. De in rozenhout gevatte ramen tonen de geboorte en de kruisiging van Christus en het servies geeft het laatste avondmaal weer. Dit bestaat uit roestende borden en schalen met daartussen een koffiepot en een kandelaar met kaars. Het ijzeren servies heeft een pendant van twaalf porseleinen delen, gemaakt in de plateefabriek van Koninklijke Tichelaar Makkum. Ook dit handgeschilderde servies is van een ambachtelijke perfectie. Voor de tekening zijn vijftien verschillende glazuursoorten ontwikkeld terwijl dat er in de fabriek in Makkum normaal veel minder zijn. De iconografie in dit project is opnieuw

tegenstrijdig van aard. De glasschildering in *The Birth* is geïnspireerd op Mariapanelen van Vlaamse primitieven als Memling, Van der Weyden en Van Eijck, maar ze plaatst Maria met haar kind voor een achtergrond van raketten, rook en agressieve dieren. Vrede en oorlog strijden met elkaar. Gebrandschilderde ramen in de middeleeuwse kathedralen zijn gemaakt om ongeletterden het evangelie bij te brengen, ze vormden het pr-materiaal van de katholieke kerk. Dat dit zomaar in negatieve propaganda kan omslaan, suggereert een hakenkruis op het servies. De nazi's maakten geen ramen maar serviezen. En zo diende zelfs de huiselijke tafel met daarop de koffiepot de promotie van het kwaad.

In de serie *Farm* (2008), die als een installatie wordt gepresenteerd, zien we in de perfecte afwerking van het brons achtentwintig objecten en emblemen van de boerderij. Groter dan ze in werkelijkheid waren, staan ze glanzend en roerloos op hun plaatsen, als in een *Wunderkammer*: een hamer op een krukje, een spade en een mestvork, een emmer met melk, een olielamp, een riem in een kast, een steelpan, een karrenwiel met kaarsen aan het plafond, het onmisbare wandrek met drie borden, een tafel met daarop een rek met twee melkflessen, een wandkast met een kaars, een bierpul, een weckfles en een pan, een kip en een ei, en aan de muur een kapstok met een pet. Het zijn kleine monumenten uit een zorgeloos bestaan, toen onze economie nog gewoon een kwestie van huishoudkunde was. Wat ontbreekt, is de koffiepot op de tafel. Maar die staat als een onwrikbaar monument in het roest van *The Last Supper*, als tegenhanger van de ranke kristallen pot in de perskamer van de Europese president.

PETRI LEIJDEKERS

Studio Job & Het Groninger Museum, nog tot 4 maart 2012, www.studiojob.be, www.groningermuseum.nl.

Citaten en verwijzingen uit:

JOB SMEETS, NYNKE TYNAGEL E.A., *Studio Job / The Book Of Job*, Rizzoli, New York, 2010, 348 p.

MARK WILSON, SUE-AN VAN DER ZIJPP, *Studio Job & the Groninger Museum*, Groninger Museum / BAi Publishers, 2011, 80 p.